

Asia: VN/15672/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vastaus lausuntopyyntöön luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/15672/2022

Asetusluonnos on keskeiseltä sisällöltään oikean suuntainen. Valtorin toimintaa ohjaavan asetuksen tulee vastata asiakaskunnan Valtorille asettamaa palvelukatalogi-, kustannustehokkuus-, ja laatuvaatimusta. Asetuksessa on kuitenkin joitakin pohdittavia kohtia joiden vaikutukset asiakaskunnan käytännön elämään voivat olla merkittäviä.

1§ ja 5§

1) Identiteetin hallinta käyttövelvoitteen piirissä

5§ 1.momentti: Identiteetinhallinta on teknisesti tiukasti sidoksissa asiakasorganisaation omiin järjestelmä- ja sovelluskokonaisuuksiin, eikä keskitetyn IDM -palvelun tuottaminen kolmannen osapuolen toimesta ole teknisesti järkevää. IDM palvelu Valtorin tuottamana yleisenä palveluna voi vaatia paikoin suuriakin muutoksia asiakaskunnan tietojärjestelmäkokonaisuuksiin, eikä saatavat hyödyt ole siitä aiheutuvia haittoja suurempia. Mikäli identiteetinhallintaa koskevia palveluita halutaan pitää asetuksessa erikseen mainittuna, olisi asiakaskunnan näkökulmasta parempi että se mainittaisiin 5§ sisällä jossakin muussa kuin 1. momentissa.

2) integraatiopalvelut

5§ 3.momentti: Asetuksessa mainitaan integraatiopalvelut ja erikseen sanomavälityspalvelut. Integraatiopalveluiden käsitteen sisällyttäminen asetukseen vaatisi hiukan tarkennusta mitä sillä tarkoitetaan. Integraatiot voivat asiakkuuksien IT-maailmassa olla hyvinkin erilaisia. Matalimmalla tasolla voidaan puhua järjestelmien välisestä sanomaliikenteestä ja sen mahdollistavan alustan ylläpidosta, mutta käytännössä asiakaskunnassa integraatiopalvelut sisältävät edellisen lisäksi rajapintoja, sanomakonversioita, käyttöliittymätason yhteensovittamisia, RPA:ta ja niin edelleen - sekä luonnollisesti edellä mainittujen tuki- ja ylläpitotehtäviä jotka ovat myös järjestelmäspesifisiä.

Integraatiopalveluiden kyvykäs tuottaminen tarkoittaa käytännössä Valtorille myös asiantuntijapalveluiden tarjoamista asiakkailleen, ja on huomattava että tässä asetuseronnoksessa Valtorin palveluportfoliosta on "palveluihinsa liittyvien projekti- ja asiantuntijapalveluiden tuottaminen ja kehittäminen" jätetty pois.

6) Omaisuudenhallinta

Asetuksessa ei ole enää mainintaa Valtorin aiemmasta tehtävästä: "Palvelukeskus tuottaa ja kehittää perustietotekniikkapalveluihin liittyviä omaisuudenhallintapalveluja." Mikäli tähän katsotaan kuuluvaksi myös lisenssienhallintapalvelut - Valtori on hallinnoinut tuottamiensa palveluiden lisenssikokonaisuuksia, kuten Microsoft -sopimuksia pääosin suvereenisti. Asiakkaila on kuitenkin sekalainen joukko palveluita joiden lisenssien omistus ja tilaaja/toimittaja sopimuksien hallinta on jakautunut, joskus hiukan epäselvästi. Tämän seurauksena mm. lisätoiminnallisuuksiin liittyvissä lisenssihankinnoissa on ollut epäselvyyksiä ja kustannusten hallinnan näkökulmasta asiakkaalle epäedullisia rakenteita. Ainakin niiden ohjelmistojen, tuotteiden ja palveluiden (lissenssit mukaan lukien) sekä laitteiden omaisuusrekisterit pitäisi olla Valtorilla, mitkä on määrätty Valtorin toimivallan vastuulle

Omaisuudenhallinnan palvelut ja lisenssien hallinta voisi siirtyä tämän asetuseronnoksen mukaisesti myös asiakasorganisaatioille. On kuitenkin varmistettava, että lisenssien hallintaan liittyvät tiedot, sopimukselliset sitoumukset, hankintaprosessit ja vaikkapa inventaarioprosessi on sovitettu kohdalleen asiakkaiden ja Valtorin keskinäisessä sopimuskehityksessä sekä päivittäisessä toiminnassa.

14§

Asetuseronnoksessa on hahmoteltu Valtorille kehystä laadullisen ja kustannustehokkaan toiminnan varmistamiseksi. Asetuksen termi "kokonaisjärjestely" pyrkii niputtamaan yhteen ne keinot jolla tuohon tavoitteeseen päästäisiin, ja ne ovat oikean suuntaiset. Asiakkaan näkökulmasta näin auki

kirjoitettuna ne eivät kuitenkaan sellaisenaan takaa että näin käy. Jos halutaan varmistaa että "kokonaisjärjestely" on aidosti mitattavissa ja palvelukeskuksen toimintaa kehittävää, on asetukseen jotenkin syytä sisällyttää velvoitteet ulkopuoliseen, säännölliseen arviointiin. Yksi hyvä keino tähän ovat formaalit sertifiointit joiden ylläpitämiseksi organisaation on jatkuvasti tehtävä työtä, kehitettävä toimintaansa ja ennen kaikkea dokumentoitava se systemaattisesti. Valtorille sopivia sertifiointeja joilla tähän päästään ovat esimerkiksi:

ISO27001: standardi joka käsittelee tietoturvallisuuden hallintajärjestelmän luomista, toteuttamista, ylläpitämistä ja jatkuvaa parantamista koskevia vaatimuksia. Valtorilla tulisi olla tämä ainakin soveltuvin osin mikäli 1§:n 5. momentin velvoite Valtorilla on.

ISO22301: Liiketoiminnan jatkuvuuden hallintajärjestelmän rakentamiseen ja toteuttamiseen. Siinä määritellään vaatimukset, jotka koskevat hallintajärjestelmän toteuttamista, ylläpitämistä ja parantamista. Valtori on Suomen Valtion kannalta oleellinen toimija, ja formaalit menettelyt ovat edellytys sujuviin häiriöistä toipumisiin ja niiden ennakointiin.

ISO9000: Yleisesti voisi olla koko Valtorin toimintaa tarkasteleva, ja laadullisen tekemisen varmistava kokonaisuus

ISO20000: Tämä sertifiointi olisi kaiketi ISO27001:n ohella hyödyllisin Valtorille ja heidän asiakkailleen. Tämän standardin pohjalta sertifioitu IT-palvelunhallintajärjestelmä osoittaa palvelun tarjoajan sitoutumisen palveluiden suunnitteluun, käyttöönottoon, toimittamiseen ja parantamiseen, ja sitä kautta olisi järkevä tie vastata asetusluonnoksen vaatimuksiin.

Asetusluonnoksen viimeisessä kohdassa todetaan että palvelukeskus päättää 5§:ssä tarkoitettujen palveluiden viemisestä tuotantoon kuultuaan asiakasneuvottelukuntaa. Tämä on epävarmuustekijä asiakaskunnan omalle toiminnalle, etenkin mikäli ne koskevat 5§:n 1. momentin mainitsemia käyttövelvoitteen piirissä olevia palveluita. Asiakkaiden oman toiminnan varmistamisen ja riskienhallinnan näkökulmasta asetuksessa tulisi olla maininta hyväksymismenettelystä ainakin isojen muutosten kohdalta, kuten esimerkinomaisesti vaikkapa Microsoftin toimisto-ohjelmistojen vaihtamisesta Googlen vastaaviin. Sellaisia päätöksiä jotka voivat johtaa Valtorin kannalta osioimointiin mutta vaikuttavat kielteisesti asiakasorganisaatioiden toimintaan ei Valtorin tulisi voida omavaltaisesti tehdä.

Maininnat kustannusten hallintaan asetuksessa on erinomaisen hyvä asia. Kustannusvaikutusten perusteella tehtävät muutokset eivät kuitenkaan saisi olla asiakkaan toimintaan merkittävästi vaikuttavaa ilman kokonaisarviointia, asiakkaiden kuulemista ja hyväksyntää.

Tervonen Mika
Verohallinto - Tuotehallinta